

Pas a desnivell

Entre el nom i la cosa

És difícil que el govern de Madrid rectifiqui les seves decisions en qüestió de noms, perquè es tracta de volences molt antigues, de profundes arrels. Els catalans diem que el nom no fa la cosa —i això obeeix a una manera d'ésser—, però no crec que hi hagi en castellà sentències d'aquest caire, o si hi són no han tingut l'acceptació popular que els concedim nosaltres. Potser hi ha allò de la mona i del vestit de seda, però em sembla que té un altre significat, es refereix més a l'ampolla que no pas a l'etiqueta o al mateix contingut.

El nom és l'etiqueta. Per a una mentalitat peninsular centralista, és una cosa molt important, al nivell de les plaques lluent amb inscripció, dels títols, els graus, les medalles, els galons i tot el que tingui, per començar, una brillant aparença externa. Ja sé que, per desgràcia, n'hem hagut de sofrir més que una simple qüestió de noms, però penso que ells comencen sempre per aquí, segurs de fer forat d'entrada. Si provem d'esforçar-nos a comprendre-ho, trobarem que aquell sol que no es ponía mai en el seu imperi, se'ls va ficar al cap.

Durant els anys que vaig viure a Mèxic, el franquisme tenia una institució que s'ocupava d'Amèrica. Editaven una revista que se'n deia "Mundo Hispánico" i la repartien per aquelles repúbliques, amb el propòsit de mantenir vius els llaços dels joves països amb la vella mare pàtria. Ho feien d'una manera singular: en comptes de parlar-los del present i del futur, insistien en un passat de no pas massa bon record històric per als lectors als quals s'adreçaven. Semblava que als inspiradors i redactors de la revista la boca se'ls feia aigua recordant-los *virreyes*, *adelantados*, *corregidores*, *grandes capitanes*, *grandes almirantes* i tot un reguitzell de càrrecs pomposos que expressaven la nostàlgia d'un poder perdut. Les tres caravel·les hi sortien continuament, en una època en la qual a Mèxic —per exemple— hi havia més interès pels vaixells petrolers que no pas per la navegació a vela. Vaig tenir ocasió de comprovar l'efecte que produïa aquella evocació de l'antigor en els americans actuals, o sigui poc efecte, com si per bon capteniment s'aguantessin una mica el riure. Discrets per naturalesa, se'ls veia que comprenien que en aquella mare pàtria tan enamorada dels noms fastuosos, haguessin quedat

"...se'ls veia que comprenien que en aquella mare pàtria tan enamorada dels noms fastuosos, haguessin quedat curts els graus de general i fins el de mariscal, i que per a l'amo absolut es valguessin d'un superlatiu de gran espectacle: era el generalísimo". ("Retrato del Generalísimo", per José Aguilar).

curts els graus de general i fins el de mariscal, i que per a l'amo absolut es valguessin d'un superlatiu de gran espectacle: era el *generalísimo*.

Mentre la hispanitat oficial s'entretenia exportant fantasmes del pretèrit, els japonesos i els ianquis se'ls menjaven el mercat i parcel·les considerables de cultura viva. El resultat és ja, tan sols, el que ens poden presentar via satèl·lit: pobre, de cançoner popular, amb tendència a retrocedir.

Vist tot això, segons com ens ho mirem, encara hem tingut sort. Perquè deu haver-hi algú que troba que la denominació de Governador General ha quedat tímida, no expressa prou les intencions recòndites. Tan rica com és la terminologia colonial!

Temo que la nostra reacció no ha estat ben enfocada. Pels continguts haurem de lluitar molt, hi ha feina llarga. Però potser pels noms podríem bregar de seguida, posar-los en un compromís. Com que el títol de Governador General té unes connotacions diferents entre nos-

altres, l'hem de traduir. És una cosa que haurem de fer sovint en l'etapa de bil·l·guisme oficial que acabem d'estrenar. Per posar un cas extremat, però il·lustratiu, suposem que la Generalitat dictés un decret d'educació infantil referint-se al respecte degut als drets de la canalla. En traduir-lo al castellà, caldria substituir per força el mot canalla.

Vet aquí la conclusió. Historiadors, lingüistes i polítics nostres es posarien d'acord per transcriure adequadament la denominació de Governador General. Anostrar-la, per servir-nos d'un concepte molt grat a Josep Carner. Diríem: "Governador General = En català, Delegat, Procurador, Lloctinent, Representant, Home Bo o el que sigui del govern de l'Estat a Catalunya". Això ja ho poliríem. Aleshores, el govern central o centralista, en la seva literatura, es referiria sempre —se suposa que s'hi ha agafat fort—, al Governador General. En canvi, la Generalitat, el Parlament i totes les institucions catalanes només esmentarien el nom que haguéssim triat.

És clar que això no ens eximiria, de cap manera, de continuar la pugna per la qüestió de fons. Però la forma té la seva importància, ho sabem perquè ens hi han sotmès sovint, com unes sabates que s'han d'engiponar a la valenta en uns peus d'una altra mida.

A més, en tota lluita té un gran valor posar nerviós al contrincant. Estic segur que ells s'hi posarien. ● PERE CALDERS

EDITORIAL MILLÀ

BLOC MILLÀ 1981 EN CATALÀ

Sortida i posta del sol i la lluna.
Santoral. Endevinalles. Poesies.
Refrans. Receptes de cuina.
Acudits. Anècdotes, etc.

BLOC MILLÀ
1981
EN CATALÀ

Demaneu-lo a
la vostra llibreria

EDITORIAL MILLÀ
Sant Pau, 21
BARCELONA-1

IN MIC DU
A MP YA
DU INT OT
AN